

Az FNSEA és a francia agrár-belpolitika

Az **FNSEA** idei országos kongresszusán elmondott beszédében Xavier Beulin elnök kimondottan kritikusan fogalmazott a kormányzat teljesítményét illetően és kifejtette, maga a köztársasági elnök is több alkalommal fogalmazott meg olyan ígéreteket, amiket nem tartott be. Beulin a szántóföldi kultúrákat termelők országos szövetségének (ORAMA) februári kongresszusán elmondott beszédéhez képest viszont sokkal kevésbé volt konfrontatív, a KAP-reformot konkrétumok nélkül már inkább a 2020. utáni kontextusban említett. A mezőgazdaság jövőjéről készülő törvényt is kevésbé támadta, ám aláhúzta, javasolja Stéphane Le Foll miniszterek, hogy ennek véglegesítése előtt gondolja át azt még egyszer, mert jelenlegi formájában sokkal inkább kontra-produktív, mintsem a jövőbe mutató. A beszéd elsősorban az elmúlt néhány évben jelentkezett ügyek és a jelenlegi aktualitások felsorolása volt, újdonságot gyakorlatilag nem tartalmazott.

A legnagyobb francia mezőgazdasági szakszervezeti szövetség, az FNSEA 68. kongresszusának nyilvános ülésén a hagyományoknak megfelelően számos politikai nyilatkozatra került sor, ezek sorát Xavier Beulin, a szakszervezet országos elnöke nyitotta. Beulin ebben úgy fogalmazott, a válság közepén nem „megmentőre”, hanem egy, a realitások talaján álló, ambiciózus politikára van szükség, ami perspektívát és megoldásokat kínál a gazdálkodóknak. Aláhúzta, a mezőgazdaság a nemzetgazdaság stratégiai ágazata, nagyon jelentős hozzáadott értéket képes előállítani, foglalkoztatás-politikai szerepe pedig megkérdőjelezhetetlen, a politikának csupán annyi feladata lenne, hogy minden lehetséges formában biztosítsa, hogy a benne rejlő lehetőségeket maximálisan ki lehessen aknázni. Minden lehetséges módon növelni kell versenyképességét, ennek érdekében le kell bontani az érthetetlen, idejétmúlt, kontraproduktív adminisztratív akadályokat és csak az uniós előírásokat kell alkalmazni, de azoknál semmi többet. Elengedhetetlen az innováció erősítése a mezőgazdaságban is, biztosítani kell a tradíciók és a modernitás együttélését, a kormánynak pedig biztosítania kell, hogy a törvényeket maradéktalanul be lehessen tartani, ugyanakkor az egyes szakigazgatási szervek ne léphessenek túl a törvényben biztosított hatáskörükön.

Aquitaine régió közgyűlésének elnöke, Alain Rousset válaszában aláhúzta, ha a francia politika a jelenlegi irányban halad, rövidesen elveszti minden érdemi kapcsolatát a napi realitásokkal, aminek egyik intő jele a mostani helyhatósági választások eredménye is. Igazat adott Xavier Beulin FNSEA-elnöknek abban, hogy a mezőgazdaságot vállalhatatlan mértékben fékezik az adminisztratív előírások, tarthatatlannak nevezte, hogy egy biogáz-üzem engedélyezése évekig húzódhat. Mint a K+F irányában messzemenően elkötelezett politikus aláhúzta, a mezőgazdaságnak minden lehetséges módon a kutatás-fejlesztés, az innováció felé kell fordulnia, csak a legújabb technológiai eredmények alkalmazásával lehet a versenyképességet tartani.

Rousset hangsúlyozta, a gazdáknak nem kell attól tartaniuk, hogy a vidékfejlesztési forrásokat a jövőben a régiók kezelik – szerinte ez csak a hatékonyságot fogja növelni, a források gyorsabban fognak célba érni és azokhoz jutnak el, akiknek valóban szükségük van rá. Meggyőződése, hogy a decentralizált rendszerek sokkal inkább képesek az egyenlőség elvét követni, mint a nagy országos rendszerek, ami alól legföljebb a társadalombiztosítási vagy a rendfenntartási rendszer jelenthet kivételt.

A szakszervezet többi vezetője az egyes részkérdéseket taglalta, közülük mindenképpen említést érdemel Dominique Barrau első titkáráé, aki a környezetvédelmi előírások hatóságok általi abszurd alkalmazására ívta föl a figyelmet néhány kirívó példán keresztül:

- a lejtős területeken történő trágyakijuttatás tilalma, ami nem csak az állattenyésztést hozza nehéz helyzetbe, de ösztönöz a környezetvédelmi szempontból vitatható hatású műtrágya-használatra (*a szakszervezet szerint „ahol a traktor el tud menni”, ott engedni kell a trágyakijuttatást*),
- egy gazdát hetvenezer euróra büntettek, mert a terület tulajdonosának beleegyezésével megnyírta (de ki nem vágta!) a kezelésében lévő hetven méteres erdősávot (ami a 18 hónapos procedúra végére kisarjadt),
- egy másik gazdát azért büntettek meg, mert engedély nélkül kitakarította az eliszaposodott belvízelvezető árkokat,
- nem lehet a több kultúra párhuzamos termesztését előíró szabályokat ugyanúgy alkalmazni a legfőljebb néhány tíz hektáros francia parcellákon, mint Kelet-Európa sok száz vagy több ezer hektáros parcelláin.

A hagyományos záróbeszéd sorában először François Thabuis, a fiatal gazdák országos szakszervezetének (JA) elnöke kapott szót, aki a mezőgazdasági kríziskezelés fontosságára, valamint az FNSEA-kongresszus fő témájaként is kezelt területre, a gazdálkodói tevékenység professzionálisabbá tételére helyezte a hangsúlyt. Megjegyezte, ez utóbbi annál is inkább fontos, mivel a termelést egyre többen valamilyen speciális társas vállalkozási forma keretében folytatják, ami még indokoltabbá teszi a főállású, hivatásos gazdálkodó fogalmának meghatározását. A szakmában egyre többen vannak olyanok is, akik nem gazdálkodói családi kötelékből érkeznek és így vállalkoznak mezőgazdasági termelésre – számukra az átlagosnál is nagyobb fontossággal bír a személyre szabott pályakezdési szakmai program (PPP, *plan professionnel personnalisé*), ennek köszönhetően tíz évvel a pályakezdést követően a fiatal gazdák kilenctizede még a pályán van. A JA elnöke hangsúlyozta, elvárják, hogy a KAP-reform végrehajtásával kapcsolatosan 2013. október elején tett köztársasági elnöki vállalások meg is valósuljanak, különös tekintettel a fiatal gazdálkodók pályakezdésének támogatására. Ami a „nagypolitikát” illeti, Thabuis aláhúzta, a küszöbön álló EP-választások tétje az európai építkezés folytatása és a szélsőségek előretörésének megakadályozása.

Xavier Beulin záróbeszédét abbéli sajnálatával kezdte, hogy az FNSEA kongresszusok történetében első alkalommal történik meg, hogy sem a miniszter, sem a miniszterelnök nincs jelen és nem mond beszédet, noha a miniszterelnök és a köztársasági elnök tanácsadóján, a miniszter pedig kabinetigazgatóján keresztül képviseltette magát (akik közül azonban egyik sem szólalt föl). Beulin úgy fogalmazott, a jelenlegi gazdasági és társadalmi helyzetben egyértelműen egy olyan, ambiciózus politikára van szükség, ahol a hiábavaló látszatviták, jelentéskészítések helyett arra van szükség, hogy a szakmát végre meghallgassák és érdemi lépéseket tegyen a politika. Hangsúlyozta, a termelésre rakódó terhek csökkentésére, a kutatás-fejlesztés és az innováció erősítésére, az adminisztráció egyszerűsítésére van szükség. A köztársasági elnök január közepén meghirdetett „felelősségi paktuma” (*pacte de responsabilité*) szerinte inkább csak „*services après-vente*”-nak (utólagos intézkedés) tekinthető, nem pedig érdemi intézkedés-csomagnak. Csak akkor van ennek értelme, ha sikerül többek között fölszámolni azt a helyzetet, amit az egységes európai szociális minimum-követelmények hiánya jelent, ami miatt a francia unkaadók, vállalkozók hatalmas versenyhátrányban vannak pl. a németországi gazdákkal, cégekkel szemben.

Xavier Beulin szerint megválasztása, azaz 2011. óta az FNSEA és a JA számos közös akcióval, javaslattal igazolta, hogy kész érdemben tenni a mezőgazdaság érdekében, legyen szó:

- az adminisztrációs terhek csökkentéséről,
- a munkabérekre rakódó terhek enyhítéséről,
- a nagy kereskedelmi láncok tisztességtelen előnyének visszafogásáról,
- a túlzott környezetvédelmi előírások korrigálásáról, egy „elfogadható zöldítésről”,
- az állattenyésztők helyzetének javításáról (pl. a 2013. június 23-i párizsi megmozdulás),
- a KAP-reform franciaországi végrehajtásáról,
- a mezőgazdasági nyugdíjak rendezéséről,
- az európai elvárásoknál szigorúbb nemzeti szabályokról,
- a nagy kereskedelmi láncokkal való tárgyalásokról,
- stb.

Újfént emlékeztette a hallgatóságot arra, hogy Stéphane Le Foll-t megválasztása óta több alkalommal kérték, sőt figyelmeztették, tartsa tiszteletben azt a demokratikus elvet, miszerint a többségi szakszervezettel kell konzultálni a szakmát érintő kérdésekben és illik annak véleményét figyelembe is vennie, nem pedig a kisebbségben lévő érdekképviselőkkel. Meglátása, hogy a nemzeti mezőgazdasági politikát egyre kevésbé a kormányzat, sokkal inkább a koalíciós partnerek háttéralkui irányítják, a köztársasági elnök ígéretei pedig sorban teljesítetlenek maradnak - utoljára éppen a már említett mezőgazdasági nyugdíjak rendezésére vonatkozó. Emlékeztetett arra, hogy az államigazgatás is sokszor és indokolatlanul akadályozza az egyes gazdálkodói projektek megvalósítását, az pedig nonszensz, hogy az országban néhány, a törvényeket és hivatalos engedélyeket nem tisztelő személy adta csoportoknak lehetőségük van arra, hogy törvénytelen eszközök alkalmazásától sem visszariadva akadályozzák a gazdákat. Skandalumnak nevezte, hogy nem tudni már, ki irányít kité a helyi politikában és a szakigazgatásban, azt pedig azonnali hatállyal követelik, hogy az [ONEMA](#) (országos vízügyi és vizes élőhely-hivatal) ellenőreitől vegyék el a fegyverviselési jogot, ugyanis elfogadhatatlan, hogy fegyveres személyek menjenek a gazdákhoz ellenőrizni.

Külön fejezetet szentelt a farkas kérdésének, a gazdák szerint látva a faj terjedésének gyorsaságát, megítélésük szerint esetében nem indokolt többé a Berni Egyezményben foglaltak maradéktalan alkalmazása, mivel az állománya már a legeltetéses állattartást is ellehetetleníti az ország egyre több vidékén. Hasonlóan nagyon veszélyesnek nevezte a civil szféra egyes szegmensei által az állatok jogi státusáról folyó vitát, amit egyelőre a köztársasági elnök határozottan elutasít, ám nem lehet tudni, hogy ez a helyzet mikor változik meg.

A mezőgazdaság jövőjéről szóló törvénytervezet meglátása szerint nagyon sok ponton rossz, ennek egyik eleme, hogy a korábbi jogszabályi kötelezettségek miatt egy bizonyos társasági formát választó gazdák (sok esetben házastársak) továbbra sem ismerhetők el főállású gazdálkodónak, ennek minden negatív következményével együtt, amit nem lehet tovább tartani. Szintén a tervezethez kapcsolódik a hatóanyagok engedélyezésének ANSES-hez utalása, ami szerinte csak a felelősség eltolását jelenti a tárcától. A mezőgazdasági ökológiai átmenet szerinte elsősorban a nem a GIEE-k, azaz az úgynevezett „**ökonómiai és környezetvédelmi csoportok**” (*groupements économiques et environnementaux*) megalakítását, hanem az érdemi kutatás-fejlesztés és innováció erősítését kell, hogy szolgálja. Ezért érthetetlen és elfogadhatatlan, hogy valójában költségvetési okok miatt megnyírbálták a

CASDAR¹ (v.ö. 78/PAR/2014), azaz az alkalmazott mezőgazdasági kutatási alap költségvetését, ami jelentős részben gazdálkodói befizetésekből táplálkozik és elsődleges célja a gazdatársadalom érdekében folytatott kutatás-fejlesztés (részleges) finanszírozása. A kutatás kapcsán megjegyezte, az eddigiéknél sokkal nagyobb szerepet kell tulajdonítani a mezőgazdasággal kapcsolatos társadalomtudományi kutatásoknak, a társadalom tájékoztatása, megnyerése érdekében pedig maximális mértékben éli kell a legújabb kommunikációs technológiák adta lehetőségekkel is.

Ismételten aláhúzta, sosem ellenezte, hogy a kisebbségi szakszervezetek helyet kapjanak a szakmaközi szervezetekben, de csak azzal a feltétellel, hogy ez nem jelentheti ezen szervezetek működésének megbénítását, ellehetetlenítését.

Somogyi Norbert, Párizs

¹ A 2006-ban létrehozott CASDAR egyben a nemzeti mezőgazdaság- és vidékfejlesztési program (Programme national de développement agricole et rural, PNDAR) végrehajtásának egyik legfőbb pénzügyi háttere is.